

**Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет**

***Сутність та перспективи
впровадження
електронної демократії в Україні***

**Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Вінниця, 15 листопада 2016 р.)**

**Вінниця
ВНТУ
2017**

Е–ДЕМОКРАТІЯ ЯК ЧИННИК ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Запропоновано метод електронної демократії, як чинника політичної комунікації, що дозволило оцінити вплив політичної комунікації на результати передавання політичної інформації та аналізувати інтернет як складову політичної комунікації.

Ключові слова: електронна демократія, політична комунікація, вертикальна комунікація, горизонтальна комунікація, інтернет.

Abstract

The method of e–democracy as a factor of political communication that allowed us to estimate the impact of political communication on the results transmission political information and analysis online as part of political communication.

Keywords: e–democracy, political communication, vertical communication, horizontal communication, internet.

Найважливішою ознакою демократії, за визначенням американського політолога Р. Даля, є компетентна участь громадян у процесах формування політичної волі. Саме тому, на мою думку, базовим ресурсом легітимності влади при демократичному режимі має стати політична комунікація.

Політична комунікація – це процес передавання політичної інформації, завдяки якій вона циркулює від однієї частини соціальної спільноти до іншої (горизонтальна комунікація) та між політичною і соціальною системами (вертикальна комунікація). Найактивніше політична комунікація формує інформаційне поле у період передвиборчої боротьби.

В Україні процес вертикальної комунікації, на жаль, поки що має циклічний характер – він відбувається з періодичністю у п'ять років, що пов'язано з виборчим процесом [1]. Домінуючою є саме вертикальна комунікація, для якої характерною є проблема зворотного зв'язку. Ця вада властива майже всім представницьким формам правління, що перебувають на етапі становлення. Одним з можливих засобів подолання цього є впровадження до механізмів урядування принципів і процедур «електронної демократії».

Варіант електронної демократії як форми політичної комунікації на Заході широко застосовується, він має чітко налагоджену форму [2]. В Україні, де політична спільнота поки що недостатньо організована, політичні комунікації лише починають посідати належне їм місце в житті суспільства. Дослідження цього питання в останні роки стало одним з основних напрямів розвитку вітчизняної політичної науки. Отже, будемо розглядати політичні комунікації в сучасному суспільстві крізь призму електронної демократії застосовуючи досвід зарубіжної науки до українських реалій.

Вперше уявлення про політичну систему як про сукупність інформаційних потоків і специфічної галузі комунікацій, що впливає на ухвалення та реалізацію державних рішень, сформував американський вчений К. Дойч у праці «Нерви управління: моделі політичної комунікації та контролю». На його думку, всі інститути й механізми влади (що контролюються інформаційною елітою – дейтократією) становлять відносно самостійні структури, що мають в інформаційному просторі можливості для переробки потоків знань та використання й обміну інформацією.

З початку 1970–х років проводяться міждисциплінарні дослідження, головною метою яких є пошук відповіді на запитання: чи зможуть технології «електронної демократії» надати новий імпульс участі громадян у справах суспільства, сприяти подоланню правового нігілізму, посилити віру електорату в ефективність традиційних політичних інститутів? Звернення до комп'ютерних технологій викликалося, зокрема, необхідністю пошуку виходу з системної кризи західних демократичних інститутів.

Нині цей досвід дуже важливий для України. Взагалі, як свідчить досвід останніх кількох років, використання мережі Інтернет забезпечує громадянам широкі можливості для розширення своєї безпосередньої участі в політичних процесах. Це, зокрема, онлайн-доступ до процесів прийняття рішень, аналогічні консультації із злободенних проблем, оприлюднення думок і поглядів [3].

Політичним партіям інформаційно–комунікативні технології надають можливості для швидшого досягнення нових аудиторій при менших, порівняно з поквартирним обходом громадян, витратах ресурсів. Нарешті, масові і доступні комунікації між людьми, спільнотами, партіями та іншими елементами суспільства виявляються надзвичайно важливими для процесів формування коаліцій та блоків політичних партій і об'єднань. Однак у кожному з таких випадків для того, щоб мережа Інтернет перетворилась на реальний двигун демократичних процесів, необхідно, в першу чергу, демократизувати доступ до глобальних комп'ютерних мереж. А цю проблему не просто вирішити через неможливість забезпечення масового доступу до широкосмугих комунікацій.

Аналіз ролі Інтернету як гаранта демократії є одним з найперспективніших напрямів у політичній теорії. Р. Даль вважає, що демократія на практиці вже пережила кілька революцій, до того ж її прихильники часто навіть не дуже розуміли, що коїться. Л. Гроссман зазначає, що з розвитком нових комунікативних технологій приходить нова, третя велика епоха демократії.

Найбільш реальні перспективи в Україні має процес використання Інтернет–технологій для подальшого розширення можливостей існуючої системи представницької демократії і розвитку процесів «електронної демократизації». Її основний сенс полягає у використанні Інтернету для таких цілей: 1) розширення доступу виборців та ЗМІ до законотворчої діяльності; 2) зменшення витрат при формуванні асоціацій та об'єднань виборців; 3) зростання ефективності зворотних зв'язків між виборцями та їх представниками у законодавчих органах влади.

Висновки

Аналіз підходів до змісту політичної комунікації дає підстави зробити висновок про те, що комунікація визначається як процес суспільної взаємодії за допомогою повідомлень, змістом яких є державне управління, здійснення влади та політики. Ця взаємодія відбувається в різних формах: від приватних зустрічей керівників держави до випуску спеціальних інформаційних видань і виступів політиків на сесіях і зібраннях.

Саме це дає змогу державі розраховувати на підтримку населення, партіям — встановлювати контакти зі своїми прибічниками чи формувати передвиборчі коаліції, а гілкам влади — досягати порозуміння, узгоджувати позиції, визначати шляхи реалізації єдиної державної політики. Завдяки цьому політичні комунікації в країнах розвинутої демократії стали потужним інструментом масштабних суспільних змін, ефективним механізмом досягнення взаємодії між окремими індивідами, різними політичними групами і структурами, між громадським суспільством і державною владою, а в самій владі — між основними її гілками, де приймаються, узгоджуються і виконуються державно–управлінські рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Саркісова К. Електронна демократія як форма політичної комунікації в сучасному суспільстві [Електронний ресурс] / К. Саркісова. — Режим доступу : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/9683/07-Sarkisova.pdf?sequence=1> . — Назва з екрана.
2. Трухманов В. Світовий досвід електронної демократії / В. Трухманов [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.cisp.org.ua/cisp/news.nsf>. — Назва з екрана.
3. Мещеряков В. Електронна демократія [Електронний ресурс] / В. Мещеряков. — Режим доступу: <http://kds.org.ua/blog/elektronna-demokratiya>. — Назва з екрана.

Кліменко Сергій Дмитрович — студент групи 13В–13б, факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: sergijklimenko@gmail.com

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** — доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно–політичних наук, академік Української Академії політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Klimenko Sergii D. — student group 13V–13b, Faculty of Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: sergijklimenko@gmail.com

Supervisor: **Kornienko Valerii O.** — Ph.D., Doctor of Political Sciences, professor, head of social and political sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Science, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia